PWYLLGOR CRAFFU DYSGU A DIWYLLIANT

Cofnodion cyfarfod o Bell a gynhaliwyd ar 4 Tachwedd, 2024.

Mae-r Agenda ar gael yma.

Mae recordiad y cyfarfod ar gael yma.

Yn Bresennol: Y Cynghorydd R.R. Thomas (Cadeirydd); Y Cynghorydd H.M. Payne (Is-gadeirydd); Cynghorwyr A. Asbrey, S. Campbell, W. Gilligan, E. Goodjohn, W.A. Hennessy, N.P. Hodges, J. Lynch-Wilson a N.B. Marshallsea.

Aelodau Cyfetholedig: M. Werrett (Yr Eglwys yng Nghymru), Dr. M. Price (Yr Eglwys Babyddol), L. Barrowclough (Rhiant-lywodraethwr – Sector Cynradd), G. Van der Burgt (Rhiant-lywodraethwr – Sector Uwchradd), E. Woodfield a T. Williams (Cyngor Ieuenctid y Fro).

Hefyd yn bresennol: Cynghorwyr R.M. Birch (Aelod Cabinet dros Addysg, y Celfyddydau a’r Gymraeg), G. John (Aelod Cabinet dros Hamdden, Chwaraeon a Lles) a Dr. I.J. Johnson.

CYHOEDDIAD –

Cyn cychwyn busnes y Pwyllgor, darllenodd y Cadeirydd y datganiad a ganlyn: “A gaf i atgoffa pawb sy'n bresennol y bydd y cyfarfod yn cael ei ffrydio'n fyw yn ogystal â'i recordio trwy'r rhyngrwyd ac mae'r recordiad hwn wedi'i archifo i'w weld yn y dyfodol".

YMDDIHEURIADAU AM ABSENOLDEB –

Derbyniwyd y rhain gan Gynghorwyr E.J. Goodjohn a S.J. Haines.

DATGANIADAU BUDDIANT –

Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiadau buddiant.

COFNODION –

ARGYMHELLWYD – CYMERADWYO cofnodion y cyfarfodydd a gynhaliwyd ar 27 Mehefin, 19 Medi a 7 Hydref, 2024 fel cofnod cywir.

YMGYNGHORIAD AR STRATEGAETH HYGYRCHEDD YSGOLION DRAFFT 2025-2027 (CYF) –

Cyflwynwyd y cyfeiriad o gyfarfod y Cabinet a gynhaliwyd ar 19 Medi 2024, fel y cynhwyswyd yn yr agenda, gan y Pennaeth Strategaeth, Dysgu Cymunedol ac Adnoddau.

Gofynnodd y Cynghorydd H. Payne sut roedd y strategaeth yn ystyried y plant hynny nad oeddent mewn addysg neu nad oeddent yn cael eu haddysgu gartref, gan gynnwys y rhai ag Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY). Mewn ymateb, cyfeiriodd y Pennaeth Strategaeth, Dysgu Cymunedol ac Adnoddau at y cynnydd esbonyddol yn nifer y plant ag ADY, gan nodi mai blaenoriaeth y Cyngor oedd sicrhau bod plant lleol yn gallu cael mynediad at ddarpariaeth leol yn eu hysgolion lleol gymaint â phosibl. Cyfeiriodd y Strategaeth at y cymorth arbenigol a oedd ar gael, sef nid yn unig yr Ysgol Arbennig, ond hefyd canolfannau adnoddau fel Hafan a Horizon ynghyd â nifer o Ganolfannau Amhariad ar y Clyw. Roedd llawer o gyfleoedd gwahanol i blant gael gafael ar gymorth. Roedd gan y Cyngor ddyletswydd gofal i sicrhau ei fod yn darparu'r cyfleusterau hynny i fyfyrwyr, felly roedd rhan o waith y Cyngor yn ymwneud ag asesu anghenion y plant, a gwelwyd bod newid sylweddol wedi bod yn y galw, ac i rai o'r rhai ag anghenion mwy cymhleth, roedd heriau gyda nhw yn gallu cael mynediad at ddarpariaeth yn gorfforol yn enwedig ar gyfer rhai o'r ystadau ysgol hŷn. Roedd gan y Cyngor hefyd ddyletswyddau penodol dan y Ddeddf Cydraddoldeb er enghraifft, a oedd yn ymwneud â sicrhau mynediad diogel i ysgolion ac o ran hyrwyddo canlyniadau cadarnhaol i blant anabl ac annog cyfranogiad. Dywedodd y Pennaeth Gwasanaeth fod y ddarpariaeth ADY yn debygol o fod yn llawn, ac wrth i'r galw gynyddu, mae'n bwysig sicrhau bod cyfleusterau mor hygyrch â phosibl. O ran y rhai’n cael eu haddysgu gartref, byddai'r Strategaeth yn cael effaith gyfyngedig.

Gwnaeth y Cynghorydd Payne sylw hefyd ar fanteision cadarnhaol adeiladu ail Ysgol y Deri drwy gynnig capasiti ychwanegol ar gyfer ADY.

Cyfeiriodd y Cadeirydd, y Cynghorydd R. Thomas, at y gwasanaethau allgymorth arbenigol a oedd yn cefnogi plant ag anawsterau dysgu ar draws ysgolion prif ffrwd, a gofynnodd a oedd gwahaniaethau o ran sut roedd ysgolion unigol yn ymgysylltu â'r Strategaeth a'i dehongli. Dywedodd y Pennaeth Gwasanaeth fod hyfforddiant cynhwysfawr yn cael ei roi i bob ysgol o ran deall beth oedd ei rolau o ran bodloni anghenion a'i dyletswyddau gofal i fyfyrwyr. Yn ogystal, sicrhaodd hyfforddiant fod gan staff ysgol y sgiliau a'r mynediad i gyflawni eu dyletswyddau. Roedd disgwyl i bob ysgol fodloni'r safon ofynnol, a oedd yn golygu bod llawer o waith datblygu parhaus gyda staff. Dywedodd y Cynghorydd R. Birch (Aelod Cabinet) gyda chaniatâd i siarad, fod gan bob ysgol Gydlynydd ADY a'i rôl oedd gofalu am a nodi anghenion plant ag ADY. Ychwanegodd y Cyfarwyddwr Dysgu a Sgiliau y byddai gan bob ysgol fynediad at bob athro arbenigol ac roedd rhaglen ddysgu gynhwysfawr ar gael a gynhyrchwyd bob blwyddyn yn seiliedig ar adborth a gafwyd gan ysgolion. Pe bai ysgol o'r farn bod angen mwy o gymorth arni mewn maes arbenigol, yna gallai'r Cyngor gynnig cymorth penodol pellach a byddai sesiynau hyfforddiant unigol yn cael eu rhoi. Roedd hefyd yn bwysig cydnabod bod set sgiliau benodol ymhlith athrawon arbenigol y Cyngor a oedd yn cael eu hategu gan staff

Ysgol y Deri, ond os gwelwyd bod rhywfaint o ddarpariaeth yn ddiffygiol, yna roedd cymorth pellach ar gael yn rhanbarthol neu gan Awdurdod Lleol cyfagos.

Wedi hynny, y Pwyllgor

ARGYMHELLWYD – Y dylid cyfeirio sylwadau'r Pwyllgor yn ôl i'r Cabinet i'w hystyried, fel rhan o'r ymarfer ymgynghori arfaethedig, gan gynnwys:

- Pwysigrwydd asesu ac ystyried anghenion y plant nad ydynt mewn addysg nac yn cael eu haddysgu gartref a sut mae'r Cyngor yn cyfrif amdanynt fel rhan o'r Strategaeth, gan gynnwys unrhyw anghenion dysgu ychwanegol sydd ganddynt;
- Manteision cadarnhaol adeiladu ail Ysgol Y Deri trwy ddarparu capasiti ychwanegol ar gyfer anghenion dysgu ychwanegol;
- Pwysigrwydd darpariaeth barhaus o wasanaethau allgymorth arbenigol cynhwysfawr ac ystwyth sy'n cefnogi plant ag anawsterau dysgu ar draws ysgolion prif ffrwd ym Mro Morgannwg, i'r un safon uchel.

<u>Rheswm dros yr argymhelliad</u>

I'r Cabinet ystyried sylwadau'r Pwyllgor fel rhan o'r ymarfer ymgynghori arfaethedig.

CYNLLUN CORFFORAETHOL DRAFFT CYNGOR BRO MORGANNWG 2025-30 (CYF) –

Cyflwynwyd y cyfeiriad o gyfarfod y Cabinet a gynhaliwyd ar 10 Hydref 2024, fel y cynhwyswyd yn yr agenda, ynghyd â chyflwyniad.

Gwnaeth y Cynghorydd A. Asbrey sylw ar bwysigrwydd amlinellu ymhellach sut y byddai'r ymgynghoriad yn cael ei ariannu a sut y byddai sylwadau ac adborth trigolion yn cael eu clywed, eu rheoli, eu trefnu a'u trin.

Cyfeiriodd y Cynghorydd H. Payne at yr elfen dechrau da mewn bywyd a Strategaeth Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY) y Cyngor, a'r plant hynny nad oeddent yn mynychu ysgol brif ffrwd nac yn cael eu haddysgu gartref, a gofynnodd sut y byddai'r Cyngor hefyd yn sicrhau eu bod yn cael dechrau da mewn bywyd. Mewn ymateb, gofynnodd y Cyfarwyddwr Dysgu a Sgiliau a fyddai modd cynnal trafodaeth bellach gyda'r Cynghorydd Payne ar y mater y tu allan i'r cyfarfod. Cytunodd y Cynghorydd Payne.

Holodd y Cynghorydd N. Marshallsea y broses o gyflwyno'r ddarpariaeth Dechrau'n Deg. Mewn ymateb, dywedodd y Cyfarwyddwr nad oedd yn glir ac felly byddai gwybodaeth yn cael ei hanfon y tu allan i gyfarfod y Pwyllgor.

Dywedodd y Cynghorydd N. Marshallsea ei bod yn hoff iawn o Amcan 5 - sef y Cyngor Gorau y Gallwn Fod, a dywedodd, fel rhan o'r Cynllun Corfforaethol a'r ymgynghoriad, ei bod yn bwysig bod Cyngor Bro Morgannwg yn cyfleu i drigolion y ffocws ar gyfran y gyllideb a ddefnyddir a'r gwariant a wneir ar gyfer addysg ac ysgolion, trwy ei dîm cyfathrebu a dulliau eraill.

Dywedodd y Cynghorydd J. Lynch-Wilson ei bod yn bwysig tynnu sylw at ymdrechion y Cyngor drwy ei ysgolion a'i sefydliadau addysgol wrth fynd i'r afael â thlodi ac effaith hyn ar blant a'u teuluoedd fel cyfleoedd a gollwyd, drwy roi cymorth mewn meysydd fel datblygu sgiliau hanfodol a sylfaenol a chyfleoedd eraill. Cytunodd y Cyfarwyddwr gyda sylwadau'r Cynghorydd ac ychwanegodd fod y Cyngor yn gweithio'n dda gydag ysgolion, a bod ysgolion yn ymateb yn dda i'r her honno ac i sicrhau bod pob plentyn yn dod yn ddysgwr gydol oes gyda'r sgiliau angenrheidiol i ymgymryd â swyddi o fewn ein cymunedau.

Dywedodd Cynrychiolydd Cyngor Ieuenctid y Fro fod y Cynllun Corfforaethol wedi'i ysgrifennu mewn ffordd gymhleth o safbwynt person ifanc. Mewn ymateb, dywedodd y Cyfarwyddwr fod y Cyngor wedi bod yn edrych ar ffyrdd o wneud y Cynllun a'r wybodaeth sydd ar gael yn fwy hygyrch.

Holodd y Cynghorydd E. Goodjohn Amcan 3 a cham gweithredu 10 a oedd yn ymwneud â grymuso pobl ifanc i gael llais cryfach mewn prosesau gwneud penderfyniadau, a gofynnodd sut y byddai hynny'n cael ei gryfhau, a sut y byddai'r Cyngor yn estyn allan at bobl nad oeddent fel arfer yn ymgysylltu nac yn ymateb o ran y Cynllun Corfforaethol a'r ymgynghoriad. Mewn ymateb, dywedodd y Cyfarwyddwr ei bod yn bwysig bod y Cyngor yn creu dogfennau neu wybodaeth a eiriwyd mewn ffordd nad oedd yn ddibynnol ar siarad corfforaethol, ac yn sicrhau bod yr amcanion lefel uchel yn cael eu cyfieithu i fywyd bob dydd cyffredin. Felly, roedd yn bwysig sicrhau bod gwybodaeth a gyflwynwyd yn cael ei dylanwadu gan bobl ifanc, bod y rhai a oedd yn ymgysylltu yn deall pam eu bod yn cyfrannu at ymgynghoriad a bod yr iaith a ddefnyddiwyd yn glir. Yn ogystal, roedd gan y Cyfarwyddwr ddymuniad i gryfhau arferion a gwaith mewn ysgolion ac estyn allan at y grwpiau hynny a oedd yn draddodiadol yn ei chael yn anodd ymateb neu ymgysylltu â'r Cyngor.

Dywedodd y Cynghorydd E. Goodjohn ei bod yn bwysig bod y Cyngor yn cael sgwrs ddwyffordd gyda thrigolion a gwneud y ffordd yr oedd y Cyngor yn ymgysylltu yn fwy hygyrch. Ychwanegodd y dylid cydweithio â Phennaeth Gwasanaeth Digidol ac Ieuenctid Cyngor Bro Morgannwg i helpu i wella ymgysylltu â phobl iau, ac ati trwy gyfathrebu digidol a dulliau cost-effeithiol tebyg eraill.

Dywedodd y Cadeirydd fod 2030 yn bell i ffwrdd ac felly gallai fod cryn dipyn o newid o ran pwy oedd yn atebol i sicrhau y byddai amcanion a thargedau yn cael eu cyflawni ac ar y trywydd iawn. Mewn ymateb dywedodd y Cyfarwyddwr y byddai'r adroddiadau monitro rheolaidd yn cael eu cyflwyno i'r Pwyllgor, gyda'r mecanwaith adrodd wedi'i symleiddio i sicrhau bod ffocws cliriach a fyddai'n cynorthwyo craffu ar waith swyddogion a'r Cyngor.

Gofynnodd y Cadeirydd am ystyried cynnwys yn ymdrechion y Cynllun i fynd i'r afael â thlodi, y modd i fynd i'r afael â chanlyniadau addysgol gwael ac i sicrhau bod plant yn derbyn ac yn cyflawni’r canlyniadau a'r safonau addysgol priodol ar wahanol gamau eu taith addysgol. Mewn ymateb, dywedodd y Cyfarwyddwr ei bod yn bwysig bod ysgolion yn cael eglurder o'r hyn a ddisgwylir ganddynt a lle'r oedd disgwyl i blant fod o ran eu perfformiad addysgol. Byddai ffocws allweddol ar sgiliau sylfaenol gan gynnwys llythrennedd a rhifedd.

Gofynnodd y Cynghorydd A. Asbrey a oedd cynlluniau i sicrhau bod gan bob cynorthwy-ydd addysgu statws athro cymwysedig. Mewn ymateb, dywedodd y Cyfarwyddwr y caniateir i gynorthwy-ydd addysgu lefel uwch gymryd drosodd rhai o'r dyletswyddau, ond nid oedd hynny'n lle athro cymwys, a oedd â'r prif gyfrifoldeb i sicrhau bod anghenion plant yn cael eu bodloni.

Wedi hynny, yr oedd

ARGYMHELLWYD – Y dylid rhannu'r sylwadau canlynol gan y Pwyllgor gyda'r Cyfarwyddwr Adnoddau Corfforaethol er mwyn llywio'r diwygiadau i'r Cynllun Corfforaethol, cyn i'r Cabinet ystyried drafft terfynol maes o law:

- Pwysigrwydd amlinellu ymhellach sut y caiff yr ymgynghoriad ei ariannu a sut y bydd sylwadau ac adborth preswylwyr yn cael eu clywed, eu rheoli, eu trefnu a'u trin;
- Pwysigrwydd sicrhau bod y rhai nad ydynt mewn ysgol brif ffrwd neu addysg gartref yn cael eu hystyried fel rhan o'r Cynllun Corfforaethol a'r Strategaeth Anghenion Dysgu Ychwanegol;
- Fel rhan o'r Cynllun Corfforaethol a'r ymgynghoriad, roedd yn bwysig bod Cyngor Bro Morgannwg yn rhoi gwybod i drigolion am y ffocws ar y gyfran o'r gyllideb a ddefnyddiwyd a'r gwariant a wneir ar addysg ac ysgolion, trwy ei dîm Cyfathrebu a dulliau eraill;
- Pwysigrwydd ymdrechion a wneir gan y Cyngor trwy ei ysgolion a'i sefydliadau addysgol i fynd i'r afael â thlodi ac effaith hyn ar blant a'u teuluoedd megis cyfleoedd a gollwyd, trwy ddarparu cefnogaeth mewn meysydd megis datblygu sgiliau hanfodol a sylfaenol a chyfleoedd eraill;
- Yr angen i sicrhau bod y Cynllun Corfforaethol mor hygyrch, hawdd a syml i'w ddeall â phosibl, er mwyn cyrraedd pobl iau a grwpiau eraill o bobl ym Mro Morgannwg;
- Yr angen i gryfhau ymgysylltiad a grymuso pobl ifanc ymhellach ym Mro Morgannwg ac i estyn allan at bobl nad ydynt fel arfer yn ymgysylltu ac yn ymateb i'r Cynllun Corfforaethol a'r ymgynghoriad. Dylai hyn gynnwys cydweithio â Phenates Gwasanaeth Digidol ac Ieuenctid Cyngor Bro Morgannwg i helpu i wella ymgysylltiad â phobl iau, ac ati drwy gyfathrebu digidol a dulliau costeffeithiol tebyg eraill;
- Sicrhau bod y Cynllun Corfforaethol yn cael ei fonitro a'i graffu'n barhaus, fel bod ei dargedau a'i amcanion yn cael eu cyflawni, eu cyflawni a'i fod ar y trywydd iawn i gyflawni'r amcanion hyn;
- Ystyried cynnwys yn ymdrechion y Cynllun i fynd i'r afael â thlodi, y modd o fynd i'r afael â chanlyniadau addysgol gwael a sicrhau bod plant yn derbyn ac yn cyrraedd y deilliannau a'r safonau addysgol priodol ar wahanol gamau o'u taith addysgol.

<u>Rheswm dros yr argymhelliad</u>

I sylwadau'r Pwyllgor gael eu rhannu gyda'r Cyfarwyddwr Adnoddau Corfforaethol i lywio diwygiadau i'r Cynllun Corfforaethol, cyn i'r Cabinet eu hystyried.